קיג א מיי' פי"ח מהל' גזילה והלכיה הל' ו ופי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ג ופ"ב מהל' שלוחין ושומרין הל' ו סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף ו:

רבינו חננאל

אמר ר' אלעזר רישא דמתני' בשטרי דאית בהו אחריות דברי הכל לא יחזיר. ובשאין בהן אחריות מחלוקת שאין חייב מודה ר"מ אמר יחזיר דכל שפר שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי. ור' יוחנן אמר מחלוקת בשחייב מודה וכו', תניא כוותיה דר' יוחנן מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שמודה הלוה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה ששפר שאין בו אחריות נכסים אע"פ שאינו גובה ממשעבדי גובה מבני חרי דברי ר"מ. וחכ"א אחד זה ואחד זה גובה ממשעבדי. *) פי' בהא מתניתא בשפר שאין בו אחריות בזמן שהלוה מודה יחזיר דהא לא גבי אלא מבני חרי דברי ר"מ וחכ"א לא יחזיר שגם שפר שאין בו אחריות גובה ממשעבדי נמצאת חלוקתם בשחייב מודה תיובתא דשמואל ור"א דאמרי מחלוקת בשאין חייב מודה וכי ר"מ סבר כי שפר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעברי ולא מבני חרי ובהא מתניתא קתני כי שפר שאין בו אחריות נכסיגובה מבני חרי דברי ר"מ וברישא דמתני' בשטרי שיש בהן אחריות לא דיבר ר"א כלום. שמואל דאמר כולה מתני' בשאין חייב [מודה] אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר למלוה דלפרעון ולקנוניא לא חיישי רבנן ומתניתא דקתני אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר מאי אע"פ לא יחזיר לאו משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא הלכך עוד הויא תיובתא למאן דתני בהדיא לא חיישינן לפרעון.

*) נראה דל"ל פי' דסף מתניתא ס"ל דשפר שאין בו וכו'

א קתני לה היו דברים מעולם. משמע שהלוה טוען שהוא מזוף דליכא למימר מה שטענו לה היו דברים מעולם הייט שתומר פרעתי דל"כ נהדר ליה ללוה ללור ע"פ לוחיתו ושוד דשמואל לה חיים לפרעון וקשה דהפילו ים בו מחריות למאי לה יחזיר לה לא יקיימו לה יגבה כלום ואם יקיימו בדין יגבה ואין לומר דחיישינן שמא יוליאנו שלא בפניו לו על הלקוחות ויתומים ולא נטענו להם מזוף משום דלא שכיח כמו שאין טוענין ליתמי נאמנו משום דלא שכיח כדלאמרינן בהמוכר [לת] הבית (ב"ב דף ע: ושם) וכיון דאין טוענין להו מזוף גם אין טוענין להם פרוע הוא תע"ג דשמואל סבר בפ' מי שמת (שם דף קנד: ושם) מודה בשטר שכתבו לריך לקיימו ולמאן דלומר פרוע הוא בעלמא דאי מזוף הוא לריך לקיימו משום דלא שכיח כדלאמרי' בהמוכר [לת] הבית (שם דף ע: ושם) גבי שטר כיס היולא על היתומים דנשבע וגובה מהלה אבל בפלגא דפקדון טוענין להו החזרתי כמו לחייסים שהם נאמנין לומר החזרתי במגו דאי בעי אמר לאמכו ולכך גם להם טוענין החזרתי לף על גב דלא טוענין להו לאמכו ועוד דעל כרחך טוענין להו מזוף או פרוע דאם לאם לא כן לא שכיח מי לכל בריה דיוכל כל אדם להוליא על היתומים ולקוחות ושלא בפניו שטר מלוה או שטר מכר שעשה כרלונו ולא נטענו להם וכן מוכח בפרק גט פשוט (שם דף קנד:):

ואם) דכל שמואל דאמרי תרוייהו שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אמר הנו נוטנין לו אמר הנו אין נוטנין ומפרש התם דנקיט שטרא אמר הנו קיימיה נשטרא לא אמר הנו לא קיימיה נשטריה אלמא טוענין מזוף הוא בשביל יתומים דרב שבר שב"ד לכתובת (דף יט.) מודה בשטר שכתבו אין לריך לקיימו ולא טוענין פרעתי ש"מ לא קיימיה לשטריה טוענין מזוף וש"מ לא יחזיר ואין לומר כיון דנפל לאחרע ליה הלכך לפילו יקיימו יש לחוש שמא מזוף הוא ולכך קאמר לא יחזיר פן יפרוף כשאתכה להא דאמרינן לקמן (דף פז:) אמר שמואל מלא שטר הקנאה יחזיר לפי מקום כתב לוות ולא לוה כו' משמע דאין הלוה בפניו שהוא מודה מדקאמר שמא כתב לוות ולא לוה ואמאי יחזיר ניחוש שמא מזוף הוא ולפילו אם מקיים לותו מיגו מועיל וכן רב אמי דאמר לקמן (דף יז.) המוצא שטר שכתוב בו הנפק יחזיר לאחי יחזיר ניחוש שמא זיף אחיך אמימא סדיינין ויל דמילתא דשמואל ורב אמי מיירי שאין הלוה בפניו ולכך יחזיר ואין לחוש שמא מזוף הוא וכשילכה לגבות נטענו מזוף ואם יקיימו יגבה ואפי' אם יבא אח"כ הלוה ויטענו מזוף הוא אין לחוש כיון שבא לידו בהיתר וכן משמע לעיל (דף ז:) דקאמר ואחר שאמלו שטר שנפל ליד דיין כו' משמע אם המלוה מלאו גובה כיון שבא לידו בהיתר אבל הכא במאי' חיישי שהלוה בפניו בשעת מליכה ומוטן מזוף ולכך כיון דאיכא דנפילה וגם מוטן הלוה בודאי מזוף לא יחזיר כי יש לחוש שמא יגבה מיתומים ולקוחות לו שלא בפניו ע"י קיום השטר והקיום ליתו מועיל כי שמא מרע לזיף השטר בעוד עד שמבורים העדים שהיו מהימנין כי ההיא דגט פשוט (ב"ב דף קסו.) דמנח ידיה מזכרוקא וכתב שרבא בעלמו היה סבור שהיו מהימנין ומיהו מלוה עלמו יכול להיות שיגבה ע"י קיום שהרי יודע בלמת שהוא מזוף טרח לסתור לחייתו *ות"ח לעיל (דף ז:) דלמר רבי יוסי נפל ליד דיין הרי הוא בחזקתו ולא חיישינן לפרעון ות"ג דמשמע שהלוה בפניו ומוטן פרעתי דומיא דלישנא דשמיט לחדוקן בשטר ולמאי לא יהא נאמן לומר פרעתי במגו דאי בעי אמר מזוף הוא דאז לא יחזיר פן יגבה מיתומים ולקוחות ואפילו מקויים לא מכאי ליה כדפרישית וי"ל דאין זה מגו דטוב לו לומר פרעתי שלא יכתיבנו שום אדם מלומר מזוף כי ירא פן יקיימנו ות"ג שהקיום ליתו מועיל לגבות בו מכל מקום אין מוטן בדבון דבר שיכול להסתיבו ואם אמר שמן הלוה בעלמו הוא גובה ע"י קיום מלינו למימר דהרי הוא בחזקתו לא שיחזירנו למלוה שים לחוש פן יוליאנו על יתומים ולקוחות שלא בפניו דאיכא למימר המלוה בעודו בידו המוכח יגבה מן הלוה ולא חיישינן לפרעון: **דברי** הכל יחזיר לפרעון ולקוניא לא חיישינן. ולמאמר כתב לוות כגון כו' ממי לא חיישינן כדלמיני ולקוניא משום ים בו מחריות נקט דבשאין בו מחריות לא שייך קוניא דלא גבי ממשעבדי דלא שכיח דשמוך ת"ק רבי אלעזר שבר דאין בו מחריות גבי ממשעבדי לרבנן דמחריות ע"ם הוא תע"ג דלא ידע בריייתא דשמוך דשבר אי לאו טעמא סופר הוא שבר ממי לא גבי דכיון שמחל השעבוד מחל גם הקרן כמו לרבי מאיר וכן משמע קלת דקאמר מחלוקת בשאין חייב מודה דהיינו באין בו מחריות ואל זה קאמר בשר שבל חייב מודה לפרעון ולקוניא לא חיישינן משמע דאפילו בשאין בו. **הא** מבני חרי גבי. בלא ליוקי הוי מני לאתויי דקתני בהדיא וגובה ממכסים בני חורין אלא שכן דרך הגמרא: **אלבא** חיישינן לקוניא. ותע"ג דמניע למימר טעמא דלא יחזיר משום דשמא כתב לוות בניסן מ"מ קשיא דר"ת דאמר יחזיר ולא חיישינן: **הני** מילי בינהו מלא היא. וא"ת ואמאי הלא היא לא הולכך לומר ר"ת אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר לפרעון ולקוניא לא חיישינן דהוסיל דין במודה בין בשאין מודה לפרעון ולקוניא וי"ל דהא דקאמר לפרעון ולקוניא לא חיישינן לפרעון ולקוניא לא חיישינן דמגן ובכל מעשה ב"ד יחזיר אלמא לא חיישינן לקוניא ולא יעמידנו בשטרי חלוחתא כדאמרי לקמן (דף פז:) וכיון דאמכח מהניתין קשיתה דמגן ובכל מעשה דלר"מ אין גובה כלום בשאין בו מחריות זה לא הזקיקה תוכו המשנה לפרש ולכך קאמר מלא היא ושמואל בשטרי מקום הוא דקאמר לא חיישינן לפרעון ולקוניא לא מכח מהניתין קאמר הוא בעלמא קאמר ליה מלא שטר הקנאה בסוף כו':

מגי

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שם ר"מ אומר מומר שטרי חוב: ויש בהם אחריות נכסים אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה, אין בהן אחריות נכסים: בזמן שהלוה מודה יחזיר למלוה, אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר שטרי (ו) שיש בהם אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים ושאין בהם אחריות נכסים גובה מנכסים בני חורין וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים תיובתא דרבי אלעזר בחדא דאמר לרבי מאיר שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין ואמאי בין לר' מאיר בין לרבנן לא חיישינן לקנוניא ובריייתא קתני שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי מבני חורין מגבא גבי ואקתי בין לר"מ בין לרבנן חיישינן לקנוניא דקתני אע"פ ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא חיישינן לקנוניא, והא הני תרתי הוא?

עיין בתוס' פי' מי סמים בשני דף לב: ד"ה ד' יעל רש"ל

רש"ל מ"ז

[לקמן יז. מז:]

ומשני

הדא